

PRIKAZI

Smail Čekić: *Pokret Bagauda*. Sarajevo, 2002, 205 str.

Jedan od najcjenjenijih historičara historije genocida i agresije na Bosnu i Hercegovinu, prof. dr. Smail Čekić, osamdesetih godina XX vijeka kao mlađi asistent Istorijskog instituta Crne Gore bavio se starijom (antičkom) historijom južnoslovenskih prostora, što je rezultiralo odbranom magistarskog rada na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1980. godine pod naslovom *Pokret Bagauda*. Poslije skoro dvadeset godina magistarski rad je pretočen u knjigu pod istim naslovom i ponuđen naučnoj i stručnoj javnosti na uvid.

Smail Čekić je izbjegao uobičajene nesporazume koji nastaju kada se radi o sličnim izdavačkim poduhvatima. Naime, knjiga je uz male, tehničke prerade, objavljena izvorno, kako je i u magistarskom radu, te tako pruža zadovoljstvo svakom brižnom čitaocu da prepozna i vidi put razvoja i izrastanja, sada već afirmiranog historičara Smaila Čekića.

Kada se pažljivo i detaljno iščita ova knjiga vidljivo je da je nastala kao rezultat serioznih istraživanja i istraživačkog rada, uz korištenje brojnih zbirki antičkih historijskih izvora i brojne literature, a cilj je tim prije zahtjevniji jer je riječ o temi koja je obimna i nosi brojne rizike. S druge strane, da bi se pokret Bagauda temeljno obradio nedostaju pisani izvori i materijalni spomenici kulture, a i u historijskoj literaturi sama tema je slabo obrađena. Autor je uspio u svojoj nakani da jedan velik socijalni pokret pretoči u naučno djelo, koristeći se isključivo interpretativnom metodom, čime je fenomem Bagauda u potpunosti priližio čitaocima.

Sam pojam Bagauda keltskog je porijekla, i znači ratnik, ubojiti ratnik, a u širem kontekstu, kojeg u potpunosti koristi prof. dr. Smail Čekić, to su ustanici koji su u jednom periodu Rimskog Carstva odigrali važnu ulogu. Mada su se Bagaudi pojavljivali u svim dijelovima ogromnog Rimskog Carstva, autor se opredjeljuje za uže područje Rimskog Carstva, konkretno njega interesuje samo područje Galije.

Revnosnom čitaocu će posebno biti interesantan uvodni dio knjige, u kojem se daje pregled izvora i dosadašnjih istraživanja koji su na bilo koji način doveli u vezu Rimsko Carstvo i Bagauda. Radi se o maloj ali ozbiljno napisanoj studiji sa jakim, čvrstim i preciznim mišljenjima o pojedinim zbornicima ili literarnim uradcima na ovu temu.

Očito je da je pri pisanju ovog dijela knjige prof. dr. Smail Čekić konsultirao svu relevantnu literaturu iz ove oblasti i istraživao izvornu građu, a vrijedna je i njegova konstatacija da značajniji doprinos u odnosu na ostale historičare bilježe samo sovjetski historičari.

U shematskom pregledu knjigu "Pokret Bagauda" prof. dr. Smaila Čekića čine četiri veća dijela, a uz sve to pridodato je i nekoliko priloga na kraju. U prvom poglavlju autor opisuje ustanke u Galiji koji su bili jedno od obilježja historije ove ratoborne pokrajine do trećeg vijeka. Poseban naglasak autor je stavio na uključenje i odvajanje od Rima koje se dogodilo ustankom galski krupnih zemljoposjednika i imenovanjem samostalne države 258-273. godine.

Drugi dio knjige opisuje Bagaude u III vijeku kao i osnovne detalje o ustanku kao što su uzroci, početak, vođe ustanka, zatim socijalna struktura ustanika, te centar i ugušenje ustanka. Treći dio knjige rasvjetljava historiju Bagaude u IV vijeku. Ovaj period je obilježen velikim krizama, smanjenja trgovačkih odnosa i prirodne privrede, te se stanje znatno otežavalo mnogim napadima varvara, posebno Germana, duž rijeke Rajne i u dolini rijeke Majne.

Četvrti dio knjige nudi osvrt na prisutnost Bagauda u petom vijeku. U ovom dijelu se posebno izdvajaju sljedeće tematske cjeline: položaj seljaka kolona i robova, uzroci ustanka, ustanci u južnoj Galiji 408. godine, ustanak u Armorici 408. godine, 435-437. i 448. godine. U ovom dijelu opisani su značajniji predstavnici ustanka, zatim ustanci u Španiji, kao i religija Bagauda.

Knjiga prof. dr. Smaila Čekića "Pokret Bagauda", pisana davnih osamdesetih godina XX vijeka, nudi moderan obrazac proučavanja perioda Rimskog Carstva te se lahko čita i očito je da je autor uložio izuzetan napor u izradi ove naučne studije.

Na kraju, napomenimo da je knjiga Smaila Čekića "Pokret Bagauda" prvijenac južnoslovenske antičke historiografije, posebno kada uzmemo u obzir da djelo slične tematike nije postojalo na južnoslavenskim jezicima. Poseban je doprinos proučavanju antičke historije Bosne i Hercegovine, te će vrlo brzo naći svoje mjesto i kod stručne i naučne javnosti. ■

Salih Jalimam